

**Wyrok z dnia 14 października 1994 r.
I PRN 82/94**

Do pracowniczego stażu pracy wlicza się okresy pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym rodziców, poprzedzające objęcie gospodarstwa rolnego teściów i rozpoczęcie jego prowadzenia, jeżeli przypadają one w czasie przed zatrudnieniem pracownika w ramach stosunku pracy (art. 1 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 1990 r. o wliczaniu okresu pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym do pracowniczego stażu pracy (Dz. U. Nr 54, poz. 310).

Przewodniczący SSN: Adam Józefowicz (sprawozdawca), Sędziowie SN:
Jadwiga Skibińska-Adamowicz, Andrzej Wróbel,

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 14 października 1994 r. sprawy z powództwa Wacława B. przeciwko Komendzie Rejonowej Państwowej Straży Pożarnej w Ch. o nagrodę jubileuszową, na skutek rewizji nadzwyczajnej Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność" w Gdańsku [...] od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie z dnia 14 marca 1994 r., [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i poprzedzający go wyrok Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Chełmie z dnia 4 stycznia 1994 r., [...], oraz przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu-Sądowi Pracy w Chełmie.

U z a s a d n i e n i e

Powód Wacław B. w pozwie przeciwko Komendzie Rejonowej Państwowej Straży Pożarnej w Ch. wniósł o ustalenie, że pracując w gospodarstwie rolnym rodziców w czasie od 29 października 1963 r. do 24 kwietnia 1967 r. i od 18 kwietnia 1969 r. do 26 kwietnia 1969 r. nabył prawo do zaliczenia tych okresów do stażu pracy, podlegającego zaliczeniu do ogólnego stażu pracy, uprawniającego do przyznania nagrody jubileuszowej.

Pozwana Komenda Rejonowa Państwowej Straży Pożarnej w Ch. nie uznała powództwa i wniosła o jego oddalenie.

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Chełmie wyrokiem z dnia 4 stycznia 1994 r., [...], oddalił powództwo i nie obciążył stron kosztami procesu. W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy stwierdził, że wymienione w pozwie okresy pracy w gospodarstwie rolnym rodziców nie podlegają wliczeniu do pracowniczego stażu pracy, ponieważ powód nie przejął gospodarstwa rolnego po rodzicach.

Wprawdzie powód przejął po rodzicach grunt o powierzchni 0,46 ha, ale nie było to gospodarstwo rolne w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 listopada 1964 r. w sprawie przenoszenia własności nieruchomości rolnych, znoszenia współwłasności takich nieruchomości oraz dziedziczenia gospodarstw rolnych (jednolity tekst: Dz. U. z 1983 r., Nr 19, poz. 86 ze zm.). Jeśli chodzi o przejęcie przez powoda gospodarstwa rolnego po teściach, to Sąd Rejonowy uznał, że fakt ten nie ma znaczenia prawnego, ponieważ powód w tym gospodarstwie nie pracował.

W związku z tym, że powód nie posiada stażu pracy uprawniającego do nagrody jubileuszowej po 30 latach pracy, Sąd Rejonowy oddalił powództwo.

Rozpoznając sprawę na skutek rewizji powoda, Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie wyrokiem z dnia 14 marca 1994 r., [...], oddalił rewizję. W uzasadnieniu orzeczenia Sąd Wojewódzki uznał, że do pracowniczego stażu pracy powoda, podlegającego zaliczeniu do nagrody jubileuszowej nie można zaliczyć okresów pracy w gospodarstwie rolnym rodziców. Sąd rewizyjny stwierdził, że według przepisów ustawy z dnia 20 lipca 1990 r. o zaliczaniu okresów pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym do pracowniczego stażu pracy (Dz. U. Nr 54, poz. 310) okresy pracy powoda w gospodarstwie rolnym rodziców mogłyby być wliczane do pracowniczego stażu pracy, gdyby poprzedzały objęcie tego gospodarstwa rolnego. Ponadto Sąd Wojewódzki podzielił pogląd Sądu I instancji, że w sytuacji powoda nie ma znaczenia przejęcie przez niego gospodarstwa rolnego po teściach, ponieważ powód nie pracował wcześniej w tym gospodarstwie.

Powyższy wyrok zaskarżyła w drodze rewizji nadzwyczajnej Komisja Krajowa Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego "Solidarność", zarzucając temu wyrokowi rażące naruszenie przepisu art. 1 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 1990 r. o zaliczaniu okresów pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym do pracowniczego stażu pracy (Dz. U. Nr 54, poz. 310). Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego w Chełmie z dnia 4 stycznia 1994 r. oraz wydanie wyroku ustalającego, że okresy pracy powoda w gospodarstwie rolnym rodziców zalicza się do pracowniczego stażu pracy, względnie o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Chełmie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przepis art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 1990 r. o zaliczaniu okresów pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym do pracowniczego stażu pracy (Dz. U. Nr 54, poz. 310) stanowi, że ilekroć przepisy prawa lub postanowienia układu zbiorowego pracy albo porozumienia w sprawie zakładowego systemu wynagradzania przewidują wliczanie do stażu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownika wynikające ze stosunku pracy, okresów zatrudnienia w innych zakładach pracy, to istnieje możliwość wliczania pracownikowi także okresów pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym w wypadkach określonych w tej ustawie. Chodzi tu o wliczenie do stażu pracy takiej pracy w gospodarstwie rolnym, która była wykonywana w warunkach odpowiadających wymaganiom ustawowym. Wśród tych warunków przepis art. 1 ust. 1 pkt 2 wyżej powołanej ustawy wymienia podlegające zaliczeniu do pracowniczego stażu pracy okresy wykonywania pracy po ukończeniu 16 roku życia, przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. w gospodarstwie rolnym prowadzonym przez rodziców lub teściów, poprzedzające objęcie tego gospodarstwa i rozpoczęcie jego prowadzenia osobiście lub wraz ze współmałżonkiem. Dokonując wykładni tego przepisu Sąd Najwyższy w swej uchwale z dnia 8 czerwca 1993 r., I PZP 20/93 (OSNCP 1994 z. 1, poz. 9) wyjaśnił, że: "w sytuacji, gdy po okresie pracy w gospodarstwie rolnym prowadzonym przez rodziców osoba obejmuje gospodarstwo teściów i rozpoczyna jego prowadzenie osobiście lub ze współmałżonkiem, okres tej pracy przypadający po ukończeniu 16 roku życia, na podstawie art. 1 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 1990 r. o wliczaniu

okresów pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym do pracowniczego stażu pracy (Dz. U. Nr 54, poz. 310) podlega wliczeniu do stażu pracy, uprawniającego do nagrody jubileuszowej".

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę w pełni podziela treść powyższej wykładni przepisu stanowiącego materialnoprawną podstawę jej rozstrzygnięcia. Wbrew stanowisku Sądów obu instancji wykładnia językowo-logiczna omawianego przepisu nie prowadzi do jednoznacznego wniosku, że pod pojęciem "objęcie tego gospodarstwa" należy rozumieć jedynie to gospodarstwo rodziców lub teściów, w którym po ukończeniu 16 roku życia praca była wykonywana. Zasadne jest odmienne rozumienie omawianego przepisu, z którego wynika, że wystarczy wykonywanie pracy w gospodarstwie rodziców lub teściów, poprzedzające objęcie jednego z tych gospodarstw rolnych [...] i kontynuowanie jego prowadzenia osobiście lub wraz z współmałżonkiem. Oznacza to - jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu powołanej wyżej uchwały, - że: "dla zaliczenia okresów pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym do pracowniczego stażu pracy wystarczające jest stwierdzenie, że praca była wykonywana w gospodarstwie rodziców lub teściów oraz że następnie doszło do objęcia gospodarstwa rodziców lub teściów i rozpoczęcie jego prowadzenia osobiście lub wraz ze współmałżonkiem, niezależnie od tego, czy jest to gospodarstwo, z którego okres pracy danego pracownika ma ulec wliczeniu do pracowniczego stażu pracy".

W tym świetle okazuje się, że niewłaściwa wykładnia przepisu art. 1 ust. 1 pkt 2 powołanej ustawy dokonana przez Sądy obu instancji rażąco narusza ten przepis prawa i uzasadnia uwzględnienie rewizji nadzwyczajnej z mocy art. 422 § 2 k.p.c. Należy przy tym stwierdzić, że nieprawidłowe rozumienie art. 1 ust. 1 pkt 2 cyt. ustawy spowodowało niewyjaśnienie istotnych okoliczności sprawy, bowiem postępowanie w obu instancjach było oparte na błędnym założeniu, że roszczenie powoda jest bezzasadne. Z tego względu brak jest warunków do ostatecznego, merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy w postępowaniu z rewizji nadzwyczajnej, co powoduje konieczność uchylecia zaskarżonego wyroku i poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Chełmie z dnia 4 stycznia 1994 r. i przekazania sprawy temu ostatniemu Sądowi do ponownego rozpoznania, zgodnie z wnioskiem skarżącego. Sąd Najwyższy mając na uwadze przepis art. 420 § 2 i art. 423 § 1 w związku z art. 381 § 1 k.p.c. z urzędu wziął pod rozwagę niewyjaśnienie wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, jak tego wymaga przepis art. 3 § 2 k.p.c.

Rozpoznając ponownie sprawę na podstawie art. 1 ust. 1 pkt 2 omawianej ustawy Sąd pierwszej instancji powinien w szczególności zbadać, czy powód przed objęciem gospodarstwa rolnego teściów pracował jednocześnie w gospodarstwie rolnym rodziców i w innym zakładzie pracy. Okoliczność ta nie wyłączałaby zaliczenia powodowi do stażu pracy, wynikającego ze stosunku pracy także wymienionych w pozwie okresów pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym rodziców, jeżeli istniała równolegle ciągłość dodatkowej pracy powoda w gospodarstwie rolnym rodziców, poprzedzająca objęcie gospodarstwa rolnego teściów, niezależnie od pozarolniczego zatrudnienia powoda w innym zakładzie pracy w ramach stosunku pracy. Wyłączona byłaby tylko dopuszczalność podwójnego liczenia okresów jednoczesnej pracy w gospodarstwie rolnym rodziców i w pozarolniczym zakładzie pracy, czego jednak powód nie domaga się w pozwie.

Z powyższych rozważań wynika, że w świetle art. 1 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 1990 r. o wliczaniu okresów pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym do pracowniczego stażu pracy (Dz. U. Nr 54, poz. 310) dopuszczalne jest wliczenie pracownikowi do pracowniczego stażu pracy okresów pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym rodziców, poprzedzających objęcie gospodarstwa rolnego teściów i rozpoczęcie jego prowadzenia, jeżeli przypadają w czasie przed zatrudnieniem pracownika na podstawie stosunku pracy. Wyłączona jest możliwość jednoczesnego podwójnego liczenia pracownikowi okresów pracy w gospodarstwie rolnym rodziców i okresów pracowniczego stosunku pracy do stażu pracy niezbędnego do uzyskania nagrody jubileuszowej.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

=====